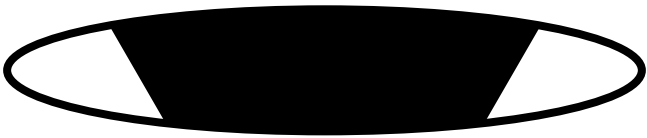
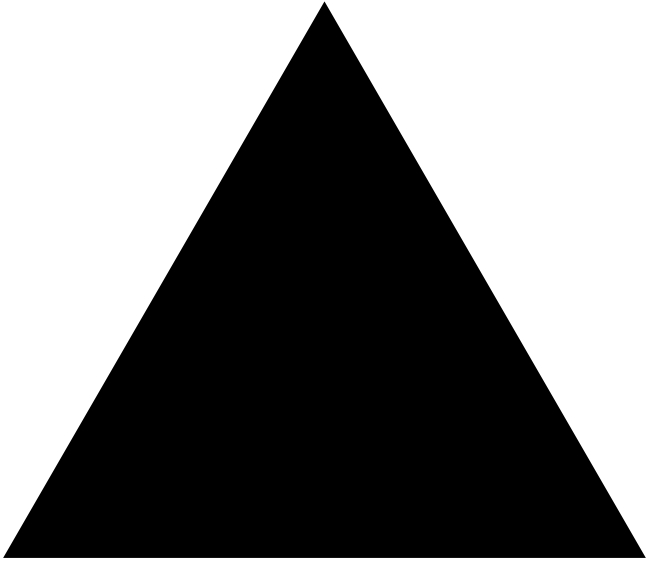

LANOVKA
NAD LANDEKEM

PETR
CICHON

ROMÁN
HOST

**PETR
ČIHOŇ**

HOST

**LANOVKA
NAD↑LANDEKEM**

BRNO→2020

© Petr Čichoň, 2020

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2020
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-0322-3 (PDF)

ISBN 978-80-275-0323-0 (ePUB)

ISBN 978-80-275-0324-7 (MobiPocket)

De mortuis nil nisi bene.
O mrtvých jen dobré.

Johan Kott nosívá šle, miluje, když si může vyjít na zahradu, která spojuje jeho dům s domem Trudy Lassové. Šle, slévačské kalhoty a obnošená košile, to je Johan. Dnes sedí s Trudou na lavičce u malého jezírka plného leknínů. Nebe se zatahuje a mezi listy občas proplouvá zlatá rybka.

„Johan, čemu furt nosíš ty širy?“ zeptá se Truda.

„Galaty padaju,“ odpoví s nemotorným úsměvem a potáhne si šle. To gesto k němu patří jako ke kuřákovi cigareta. Šle si chvíli přidrží, sjede prsty až ke kalhotám a prohmatává knoflíky. Truda upře pohled na Johanův pas. „Muj chlop, dyž eště žil, tež měl širy. Ale moc jich nenosil.“ Truda se mu podívá do tváře. „Ale knofle neměly. Take jednodušši.“

„Knofle su lepší,“ odpoví důležitě Johan a vybaví si Trudina manžela, jak ho kdysi v práci zasypala žhavá struska. Chce zahnat děsivou vzpomínku a vši silou natáhne šle. Vtom jeden knoflík povolí, vystřelí a spadne do jezírka.

„Johan, ty si aparat!“ rozesměje se Truda a položí mu ruku na rameno. „Enem s tebu se umim tak fajně zasmat.“

Johan se nazlobeně zvedne z lavičky a poklekává k jezírku. Pokouší se knoflík najít v hustém leknínovém povlaku. „To neni možné. Spadlo to mezi listy!“

„Budeš to muset vypustit,“ zasměje se znovu Truda, a když se Johan stále nezvedá, také ona klekne k rybníku. „Fajne, ty nove ryby.“ Odmlčí se a pokývá hlavou. „To su zavojnatky?“

„Karas. Z Činy.“

„Tos kupil v Čině?“

„Ni, v Hornbachu.“ Johan chvíli zapochybuje. „Truda, možna v Bauhausu?“ Vybaví si přitom svou vnučku Elišku a vzpomene si, jak byli spolu kupovat novou rybičku. Ta bude enem tvoja, řekl dojatě a vložil jí do ruky sáček se zlatou rybou. „Aspoň to před zimu vyčistim,“ řekne pokorně a vytáhne z kraje jezírka dvě piva. Když se zvedá, šle, kterou drží pouze jeden knoflík, se uvolní a udeří ho do tváře. Truda se tentokrát nezasměje.

„Johan, dneska si cely nervozni.“

„Oteviraj to, bo mě šlak trefi!“

Truda pohotově odebírá sousedovi vychlazené pivo, otevírá ho a přitom se dívá na zataženou oblohu. Johan se otočí k sousedce a podívá se jí upřeně do očí. „Maruška se vrati ku mně dom...“

„Ále?“ řekne Truda nezvykle protahovaně a chvíli si prohlíží dojatého souseda. Pak se upřeně zadívá před sebe, jako by čekala na první kapky deště, které přinesou odpověď na něco, co ještě neví. Prohlíží si přitom zataženou oblohu. „Johan, věter nam tu lanovku stejně zhodi na hlavu,“ prohlásí smutně a vytáhne z jezírka další pivo. Drží ho jako vítězný pohár, jako nějakou neobvyklou niternost. Napije se a přemýšlí, zda

by se její syn Hannes mohl také vrátit z Polska, ale to by se muselo něco stát, řekne si a ponoří pivo zpátky do jezírka. Snaží se své přemýšlení potopit hluboko do vody, ale po chvíli se jen bezradně obrátí k sousedovi. „Johan, idem se schovat.“

„Jušíš!“

Pousměju se na Marušku a vzpomenu se, jak po maturitě chodila s Hannesem. Do školy spolu jezdili. Dyž zavřu oči, vidim, jak jedu spolu do Vitkovic. Hannes je dobry synek, ale o moju Marušku se moc dluho nezajimal. Odjel studovat do Německa, kde se učil stavjat lanovky, a Maruška zas do Prahy na architekturu. A tak to mezi nima skončilo. Maruška v bytě v Praze sama seděla. Sedmatřicet, trochu stara, ni? Robila do večera v projekčním kancelařu a v noci ukladala malú Elišku do lužka. Přečitala ji pohadku a šla spat. Čemu se vzala takeho chlopa? Baby měl a ona se myslela, že ho to přestane bavit. Dyž se to narodilo, podepsal děcko fixem a přišel až na rozvod. No a Hannes se zas s tu svoju slavnu manželku založili taku velku firmu a začali u nas lanovku stavjat. Ve Vitkovicach se pronajala sidlo jakasi velka firma, kera pry tu lanovku temu Hannesovi a Klifě financuje. Potřebovali ve Vitkovicach, odkud ma ta lanovka litat, jakehosi architekta, a tak se Hannes s Klifu za moju Marušku přimluvili. Možna že ju vybrali, že už robila pro Vitkovice v tym pražskym atelieru? Možna se mysleli, že je po mně a ma rada železo? Nevim, estli železo čuje jak ja.

No, nemaju to lehke baby v kostymkach. Robit musi jak chlopi, i dyž Truda tež robila haviřku. Ale

takých Trud bylo malo. Surove železo se u nas tavilo už v hlavach Ročildu, ti museli mět v tych hlavach pudlovnu, aby mohli zrobit taku velku pec. Navic je Maruška odsud, ni kajsik z Prahy. Kaj by našli lepši děvuchu? Maruška musela věděť, že pokud se vrati na Landek, stane se taku normalni babu. Ale možna pravě to ona potřebuje.

Kura, ja mam radost. Maruška se ku mně stěhuje! Do jednoho z dvouh stražnych domku před dolem Anselm, dneska hornicke muzeum z teho zrobili. Ty naše dva domky stoja pod vysoku skalu. Stači z Ostravy přes Odru přejet, hned za mostem odbočit a tam už je náš Landek, tam už je Prajzka. Ale neni to tak jednoduche, jak to vypada. Landek je opuštěny, je to, jak se dnes pravi, periferija. Konec Ostravy a začatek Prajzke. Pod Landekem nikdy nebyl žádný folklor, jak ho občas vidim v televizi nebo jak pišu ve zpravodaju. Žadne kroje, enem robotnicke galaty bez košul a galaty na širach. Take, jake mam fčil na sobě.

Kabřinec. Rozpadnute vrata, rozštípnute dřevo, trava na starych cihlach a jalovce. To všecko Maruška nechala na mojim domku. Fajně poskladane cihly tež zostaly. Maruška pravěla, že to tam musi zostat, že to hlavně nesmim zateplovat a že i plechovu střechu bysme měli nechat. Tuš ju vyměnila za uplně stejnou. Truda ma furt staru rezavu střechu. Kdo vi, co s tym Hannes zrobi. Plechova střecha zakryva Maruščin maľučky byt jak pro panenky, tam se te male Elišce bude

libit. Dyž se zaměřím v te svoji kuchyni na Trudu, všecko se ve mně sevře a hned se uvědomím, co ji zitra bude muset povědat její synek. Jak ji to ten Hannes řekne, to fakt nevím.

Beru na klin Elišku. Je večer. Sedíme potichu. Lihovy kahan svítí. Fajně sem ho vyčistil, je jak nový a přitom je to ještě starožitnost. Pozoruju Marušku, která sedí vedle Trudy a těž tak jaksi divně nemluví. Zajímalo by mě, estli o tym ví. Čítá noviny, tam o tym určitě už pisali. My se s Trudu diváme enem na fotbal a hokej a čítáme Petřkovický zpravodaj. Maruška je potichu. Všimnul sem se, že je nejradši u mě v kuchyni. Na svůj nový byt pod střechu se ještě nezvykla.

Maruška sype do misky ořechy. Chvilu přemýšlá a pak přidává šrot, který našla ve starém kredencu. Eště ho tam schovala Klífa, pomyslim se a úplně se zas celý sevřu. Snažim se na Klífu už nemyslet, enem se divám, jak Maruška otevírá okno a sype z misky do krmítka. Ona už nechce myslet na nic špatného, ale to ještě neví, co se zitra bude robit. Tuš beru unavenou Elišku a idu s ňu po schodach do Maruščiny ložnice. Chvilu sedím vedle vnučky. Pohadku žádnou neznam, tak ju držim za ruku a čekám, než usne. Furt na to myslim a přitom fajně přikryvam tu malučku děvušku. Furt něco enem přikryvam, pomyslim se. Furt musim byt sevřeny, jak bych nikdy nepromluvil nahlas, enem kajsik hluboko v sobě. Otočim se, eště naposled se podivám na Elišku a za chvilu sem dole v kuchyni.

Truda pravi, že odchadza k sobě dom, a Maruška, že pry už ide k Elišce. Tuš se tež obleču kabat a vyjdu na zahradu. Zdvihnu oči až kajsik do černe oblohy, pozoruju hvězdy jak jakusi rakovinu nebe. Hvězdy, mezi kerymi škaredy mrak hleda boha, o kerym farař pověda furt v kapli. Vracam se radši do prazdne kuchyně, k oknu se postavim a divam se na krmitko, kere se uplně ztraca ve tmě. Pomyslím se, že k rodině patří i nasili a že dost ptaku každy zimu nepřežije.

To sem zvědavý, jak to Hannes zitra řekne mamě. Hannes se mi včera svěřil, dyž na skok přijechal z Opolanem kvuli mně, ale prosil mě, že o tym prozatim nikomu nemam mluvit. Truda byla u te hrozne susedky na navštěvě, tak sme mohli spolu mluvit. V Polsku su teho plne noviny, možna že i u nas se o tym piše, ale my s Trudu zprávy nesledujem, ani v televizi ni. Tuš Hannes pravěl, že to mamě povi až zitra. Moc chytry sem z teho nebyl. On mi hlavně povědal, jak po te hruze odešel ze svojeho opolskeho domu a odjel za jakusi německu děvuchu z te jejich partaje, aby se uklidnil. Tuš se představim Hannesa, jak tu včera vytahujem piva z rybnika. Hannes se ho ze začatku ani nedotknul, i dyž měl s sebu řidiča. Jušíš, ty vubec nepiješ, musel sem na něho zakřičet, bo on byl uplně v šoku. Povědal mi, že se v Opolu schadza s německyma kolegama z te jejich politicke partaje. Na rozdíl od nas Prajzaku v opolskem vojvodstvi polšti Němce mluvjá německy a s tu velku stranu se spojili. Ta jakasi Liga Slezska. A za všeccko može jeho

manželka Klifa. Taky babsky politik slavný jak šlak, bo volby vyhrala. No, vyhrala? Klifa. Jak se dneska pověda lider za samostatnost Šlonska, ale enem taku tu ekonomicku samostatnost, v tym pry je velky rozdíl. Dyť to je jedno, stejně už sme v te nove evropske federaci, povědal sem dycky Klifě, ale ona se myslela, že to jedno neni. Sem z tych politických změn fest domotany.

Nakonec sme s Hannesem vypili cely rybník piv a on mi povědal o te svoji milence. Ona robi v jakychsi zpravodajských službach a tež cosik vysokeho v te jejich Lize Slezska. I v te jejich lanovkove firmě cosik začala robit. Jak se ta děvucha enem menuje? Už se vzpomínám. Alicja Berg. Tež polska Němka z te jejich partaje. Pokyvam spokojeně hlavu, bo na mena mam už slabou paměť. Alicja Berg, zastupkyňa Klify.

Co sem měl robit, pane Johan, povzdechnul se Hannes a vypil naraz cele pivo. Povědal mi, jak v tym Opolu se ho Alicja zoptala, co s tym bude robit, a chytla ho za ruku a šli spat k te děvúše. Furt se představuju, jak asi Alicja vypada. To je povaha, ten Hannes, ženaty, a druhu babu se našel, řeknu se potichu, ale sem zároveň rad, že Hannesa zas zitra uvidim.

Pomalú se motam do ložnice s pivem v ruce, kere sem se z rybníka vytahnul, bo sem se nedival enem na hvězdy, kere su dneska škarede. Su po obloze hrozně rozhazane. V lužku dopiju zbytek piva, bo zitra to bude naročne jak šlak.

Jušíš!

Budim se skoro rano a chvilu sedim rozlamany na lužku. Zdal se mi hrozny sen, ale dyž sem se obudil, tak se ten sen neztratil. On se mě úplně přivlastnil, vysal mě jak vysavač. Smolim na všecko, co se budu nervovat. Znovu se lehnu, chytnu se těžke peřiny a pokusim se ju trochu nadlehčit. Jušiš, zabal mě do teho svojeho světla, tak jak to zrobil Hannes s tu Alicju! Ja mu už rozumim, on se musel aspoň na chvilu odreagovat s babu, aby na to zapomněl, aspoň na chvilu. Jušiš, řeknu se znova, bo už mě to obudilo. To, co sem nechtěl slyšet, už tak hrozně slyším. Na chvilu sem usnul, ale už mě Truda obudila i přes ty stěny, přes tu uzku uličku mezi domkama. Nebo se mi to všecko zda? Ni, sem pevně přesvědčeny, že Hannes už je z Polska doma.

Sevleču se honem svoje pyžamove monterky, bo v tych se mi spi nejlepsi, oblikam se ověřene slevačke galaty s širama a idu se k Trudě podivat, co se tam robi. Eště štěstí, že Maruška už odjela s Elišku do školky. Vybiham přes zahradu do Trudina domka, ani na rybnik se nepodivam.

Truda plače a cosik pověda Hannesovi. Sedi s rukama v klině a Hannes ma sklopenu hlavu až kajsik na zem. Truda se vubec nevšimla, že sem do pokoja

vstupil. Furt plače a dal cosik pověda Hannesovi, kery to už nemože vydržet a odchadza ven.

Idu za nim a vidim, že seda do auta. „Hannes, kaj jedeš?“ zavolam na něho a Truda se přida: „Kaj fčil jedeš? Stihneš se vratit, dyž do Opolu musime tak honem jet?“ vola Truda, ale Hannesovi neni do řeči.

„Ja jedu s nim,“ pravim a doběhnu ho. Honem s nim sedam do auta. Hannes proti temu nic nema, tak jedem, ani nevim kaj. Nemam odvahu na něho mluvit, enem davam pozur, aby s autem kajsik nevletěl. Projížďame Petřkovicama, a dyž Hannes zaboči do ostre zatačky, vzpomenu se na čabajku. Na stary autobus maďarske vyroby. Uprostřed autobusa byla gumova harmonikova spojka, kera časem dycky popraskala, až se v ni đury zrobily. Dyž autobus zatačal, tak se v zatačce zalomil. Ohnul se tak, že musel na chvílu zastavit, jak by se musel odpočnut. Hannes jede jak šus, že se držim, abych se do okna nevyvalil. Ja bych se chtěl zastavit a odpočnut se jak ten maďarsky autobus. Zavřu oči a zas se vidim uprostřed čabajky. V jedne ruce držim tašku s bandasku s kafejem a tu druhu ruku se držim potrhane harmoniky. Dneska sem ja tym starym autobusem, poskladany ze dvuch časti a spojeny staru potrhanu harmoniku. Vpředu se kajsik pomalu eště sunu, ale za sebu taham celu dluhu minulost. Oba sme potichu. Neni nalada cosik řeknut.

Hannes zastavuje. Vystupuje a začne povědat, že v Ostravě bylo několik nakladnich lanovek. Tuš ho poslucham. Je mi jasne, že nam kdysi nakladni lanovky